

Helaas is de kwaliteit van deze projectnieuws erg slecht. Het origineel staat vol met geschreven aantekeningen. We zijn op zoek naar een beter exemplaar

Projectnieuws 2005 - 1

"BOUWEN VOOR KINDEREN IS BOUWEN AAN DE TOEKOMST"

Inhoudsopgave

Voorwoord van de voorzitter	Pag. 1 3
Actie noodhulp werd groot succes	Pag. 2 4
Projecten in voorbereiding	Pag. 2 4-5
Brabantse scholen in de weer voor Indiase kinderen	Pag. 3 5-6
Zusters FSJ mikken op structureel project. Hulpverlening in tsunami-gebied een zaak van zorgvuldig afwegen	Pag. 4 6
Reisverslag van projectleider Joop Verweij	Pag. 6 8
Reisverslag van projectleider Anne Reijenga	Pag. 9 11
Sr. Prudentia verantwoordelijke bouwzaken	Pag. 13 15
Tsunami, indruk van onnoemelijk leed	Pag. 13 15
Prioriteitenlijst is een prima instrument voor wervingsbeleid	Pag. 14 17
Tsunamigedicht	Pag. 16 18
Projecten in uitvoering ?	Pag. 17
Kaart India	Pag. 17 20

Stichting Thomas Bouwprojecten
The Thomas Foundation for Building Projects

Secretariaat
Kerkdijk 4
5511 KZ Knegsel
telefoon 0497 - 517 325
adriaan.debot@planet.nl

Projectenadministratie
Hulstbeemd 34
5551 HR Valkenswaard
telefoon 040 - 204 71 44
thomasbouwprojecten@planet.nl

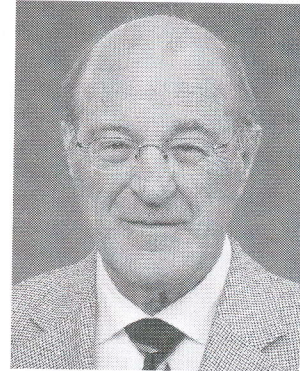
KvK Eindhoven nr. S 41092542
Chamber of Commerce Eindhoven
Reg. Nr. S 41092542
Bank Acc.Nr. 14.93.08.787

Voorwoord van de voorzitter

Het is voor bestuursleden van een stichting zoals de Stichting Thomas Bouwprojecten, een continue bezigheid nauwlettend de ontwikkelingen te volgen in het land waaraan je ontwikkelingshulp verleent. Zeker als je pas bent aangetreden als nieuwe voorzitter van het bestuur van de stichting is dat een tamelijk omvangrijk werk.

Veel tijd om keuzes hierin te maken was er niet. Sedert tweede kerstdag 2004 werden we overstroomd met berichten en beelden uit landen in Azië die door de tsunami waren getroffen. Een enorme plotseling opkomende vloedgolf veroorzaakte in enkele ogenblikken tijd een ramp van ongekennde omvang. Deze richtte verschrikkelijke verwoestingen aan en kostte vele duizenden mensen het leven.

Als dan ook je werkgebied India tot de zwaar getroffen landen behoort, ben je zeer benieuwd of ook de plaatsen waar je je werkzaamheden verricht wellicht tot de getroffen streken behoren.

In de specifieke werkgebieden van de stichting bleek dat niet het geval te zijn, maar de naaste omgeving behoort wel tot de zwaar getroffen gebieden. Vandaar ook dat de zusters Franciscanessen, waarmee wij in India nauw samenwerken bij realisering van onze projecten, zich naar het rampgebied hebben begeven om daar hulp te verlenen en wij al in een vroeg stadium snel en uitvoerig op de hoogte werden gebracht van de verschrikkelijke toestanden die door de tsunami waren veroorzaakt. Dit deed begin januari bij enkele van onze bestuursleden het initiatief ontstaan om met de meeste spoed extra gelden in te zamelen om de ergste nood te kunnen lenigen.

Het was een gunstige bijkomstigheid dat twee van onze projectleiders in februari 2005 een reis naar India hadden gepland, zodat zij ter plekke informatie konden verzamelen waar en op welke wijze deze extra gelden het beste zouden kunnen worden besteed. Speciaal in een land als India, waar de regering niet wenst dat India als een ontwikkelingsland wordt beschouwd, is dit geen sinecure. Het stichtingsbestuur heeft er echter alle vertouwen in dat op korte termijn in samenwerking met zusters een project kan worden gevonden waaraan de extra ontvangen gelden kunnen worden besteed.

Wegens drukke werkzaamheden heeft onze penningmeester Anneke Bolt-van der Zanden zich genoodzaakt gezien haar bestuurslidmaatschap te beëindigen. Wij respecteren haar besluit en zeggen haar veel dank voor de accurate en snelle wijze waarop zij haar taak heeft uitgeoefend. Wij prijzen ons gelukkig dat wij als nieuw bestuurslid Henk Stokman kunnen verwelkomen. Hij is bereid de functie van penningmeester op zich te nemen. Met zijn achtergrond als register-accountant is die wederom in goede handen.

Flor Potters.

Actie noodhulp werd groot succes

Toen wij op Tweede kerstdag 2004 de eerste informatie kregen en later de beelden zagen van de vloedgolf die Zuid-Oost Azië heeft geteisterd, konden wij nog niet vermoeden dat dit aanleiding zou zijn tot een der grootste hulpactie ooit ter wereld georganiseerd. Ook wij van de Stichting Thomas Bouwprojecten hebben een oproep tot steun uit gedaan en daar is uitermate ruimhartig op gereageerd. De teller is blijven staan op € 46.080,84.

Zr. Agnes en zr. Venantia coördineren het hulpwerk

L.Pruud.

Wat begon als een spontaan idee om onze projectleiders Joop Verweij en Anne Reijnga in februari van 2005 wat contanten mee te kunnen geven om onze partners daar wat spullen voor de getroffen mensen mee te laten kopen, groeide daarmee uit tot de mogelijkheid daar iets structureels mee te doen. Een eerste inventarisatie ter plekke van Joop en Anne wees dat ook uit.

Inmiddels was in het getroffen gebied al voldoende noodhulp voorhanden. Zie hiervoor het artikel dat Joop Verweij over zijn bezoek aan het rampgebied heeft geschreven. Onze partners, de zusters Fransiscanessen van St. Joseph, zijn overigens direct na de vloedgolf met medisch materiaal, dokters en verpleegsters het rampgebied in getrokken om daar te helpen. Ook hun conclusie is dat het momenteel aan noodhulp niet schort. De regering van Tamil Nadu en de centrale regering van India nemen zelf de herhuisvesting van de slachtoffers ter hand en verstrekken ook, samen met andere organisatie, noodhulp in de vorm van kook- en eetgerei en zaken als boten en netten voor de vissers.

De zusters Fransiscanessen van St. Joseph zijn daarop met het idee gekomen om in het rampgebied een voorziening op te zetten, waarschijnlijk in de vorm van een gebouw, die zij zelf als organisatie kunnen gaan runnen. Hierdoor zal voor de betrokken gemeenschap of regio het effect ook op lange termijn gunstig zijn. Zoals u in het verslag van Joop Verweij kunt lezen, wordt daar nu op gestudeerd. Wij zullen alle donateurs van onze actie, en uiteraard ook alle andere sympathisanten van de Stichting Thomas Bouwprojecten, hierover berichten. Dat zal gebeuren in het volgende projectnieuws, of in een speciale brief daarover.

Willem van Beerendonk

Projecten in voorbereiding

Voortdurend heeft de Stichting Thomas Bouwprojecten grotere en kleinere projecten in voorbereiding en in uitvoering. Wat een project in uitvoering is, zal eenieder begrijpen. Onder project in voorbereiding verstaan wij een project, dat door het bestuur is goedgekeurd om in aanmerking te komen, fondsen ervoor te gaan werven. Administratief gezien, gaan we dan een verplichting aan, die ingelost wordt door het ingezamelde geld uiteindelijk voor het bestemde doel over te maken naar India.

Per 1 april 2005 hadden wij de volgende projecten in voorbereiding:

- School in Chebrolu. Deze school kost € 45.000,00 en we zijn hiervoor momenteel gelden aan het werven. Ook lopen gesprekken met enkele grote sponsors. Er zijn overigens ook al gelden voor toegezegd.

- Chebrolu. Aankleding terrein, aanleg boorput, toiletgebouw en meubels voor de daar nieuw te bouwen school. Dit projectdeel kost € 20.000,00.
- Pathiavaram. Toiletgebouw. Dit op zich genomen kleine project kost € 10.000,00. De werving van deze gelden is begonnen.

Dan zijn er nog enkele projecten die hoog op de prioriteitenlijst staan, maar waarvoor we nog geen gelden aan het werven zijn.

- Wallajabad. Verdieping op bestaand gebouw met daarin een ruimte voor drie klassen. De Stichting Thomas Bouwprojecten heeft eerder in dit complex al enkele toiletgebouwen gerealiseerd.
- Manampathy. Dit wordt een groot project. Een kindertehuis voor kinderen, dat een geschatte bouw prijs heeft van € 110.000,00.
- Egmore. Kindertehuis. Dit gebouw is gepland in een arme wijk van Chennai, waar de zusters Fransiscanessen van St. Joseph ook een school hebben. De prioriteit hiervan is eerder dit jaar in overleg met de zusters naar achteren geschoven.

Walajabad. Het gebouw aan de rechterkant krijgt een nieuwe verdieping.

Brabantse scholen in de weer voor Indiase kinderen

Basisschool De Heiacker uit Veldhoven.

Deze school organiseert al meer dan 10 jaar rond Pasen een sponsorloop voor een van de projecten van de Stichting Thomas Bouwprojecten. Ieder jaar wordt door projectleider Hans Schiebroek aan het actiecomité van de school een voorstel gedaan voor een project, vaak een klein project, zoals een toiletgebouwtje.

Materiaal over het specifieke project én over India in het algemeen, wordt aan de school beschikbaar gesteld. De Derde Wereld-problematiek wordt, gekoppeld aan het project, in het lesprogramma van de school opgenomen. Op de bewuste woensdagmiddag hebben veel kinderen maximaal 8 rondjes door de buurt gelopen. Het is een echt buurt-gebeuren waar ook veel moeders en vaders van leerlingen een bijdrage aan leveren, zoals het bakken van cakes etc. De gemeente Veldhoven vermeerderd het opgehaalde bedrag met 10 %.

De sponsorloop brengt gemiddeld € 5.000,00 per keer op.

Scholengemeenschap Augustinianum uit Eindhoven

Deze scholengemeenschap heeft een speciale band met de Thomas Stichting. Zowel Lucia(†) als Christine Schiebroek (deze laatste van de Thomas Stichting voor Jongeren) hebben op deze scholengemeenschap gezeten. In 2004 is de eer aan de Bouwstichting gevallen om de Kerstactie te organiseren (zie Projectnieuws 2004-2). Met name de secretaresse van onze projectleiders, Henny Koenders, en haar dochter hadden hier een actieve rol in.

Door uitgebreide voorlichting over de Thomas Stichting, India in het algemeen en het specifieke project Vandavasi kwam de Kerstactie ook veel meer tot leven voor de leerlingen. Hun geweldige inspanningen en ludieke acties hebben enorme indruk gemaakt.

Om u enig idee te geven hierbij een opsomming van activiteiten:

- Gymnasium 3A met hun Kerst-CD (met o.a. zingende leerkrachten) opbrengst € 500,00.
- Brugklas 1A opbrengst € 480,00.
- VWO 4B met de in het verleden al succesvolle "Karretjes actie" leverde ruim € 450,00 op.
- Het dictee voor de bovenbouwklassen heeft veel geld opgebracht en zal zeer waarschijnlijk in volgende jaren een vaste plaats krijgen in de kerstfestiviteiten.

Van de totale opbrengst was € 7.000,00 bestemd voor de Thomas Bouwstichting en m.n. voor de meisjes in Vandavasi

Protestant Christelijke basisschool 't Palet in Nuenen

Mede vanwege de Tsunamiramp heeft de Protestant Christelijke basisschool 't Palet te Nuenen eind januari een actie gevoerd onder de naam "een school voor een school". Doel was om de kinderen op hun manier en met hun mogelijkheden te leren delen met

kinderen elders in de wereld, die het veel slechter hebben.

Om het voor de kinderen helder en tastbaar te maken, heeft men gezocht naar een project waar ze direct contact mee kunnen hebben. De school heeft gekozen om het geld te geven aan onze stichting en we hebben afgesproken om het geld, wat verdubbeld wordt door de N.C.D.O., te besteden aan de bouw van de acht-klassige school te Budalur.

Tijdens de voorlichting aan de kinderen hebben zij beloofd tekeningen te maken voor de school daar, die we kunnen geven bij de opening in september aanstaande. De actie bestaande uit sponsorloop, schoenen poetsen, toneelacts, grabbelen, loterij, etc. bracht maar liefst € 3.050,00 op!

Het enthousiasme was zo groot op de school dat men besloten heeft voortaan ook het maandelijkse zendingspotje via onze stichting te bestemmen aan projecten van onze zusters FSJ.

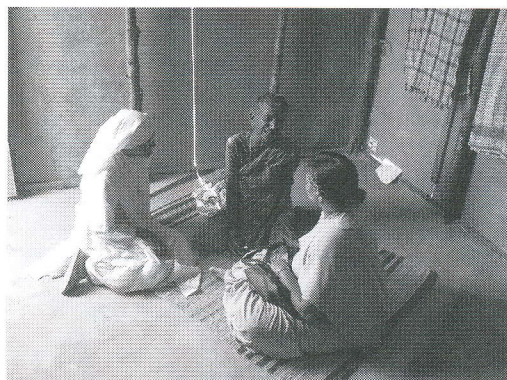
Zusters FSJ mikken op structureel project.

Hulpverlening in Tsunamigebied een zaak van zorgvuldig afwegen

Gedurende onze reis moeten we proberen een goed project te vinden om het ingezamelde geld van onze actie (ca. € 45.000,00!) voor Tsunami hulp goed te besteden. Na de eerste kennismaking met de gevolgen van de Tsunami in de omgeving van Madras (Chennai), op de eerste dag van de reis, heb ik nog drie getroffen gebieden bezocht: Nagapattinam, Velanganni en Cuddalore.

Nagapattinam is een getroffen stad met een 6.000 doden en vermisten. Veel huisjes en hutten langs de kust zijn vernield, talloze boten zijn ver op het land geworpen, netten zijn onbruikbaar. Inmiddels had men een tijdelijk kamp, bestaande uit huisjes (3 x 4m) van asbest wanden, ingericht voor 600 families.

We ontmoetten een oude vrouw, zittend op de vloer, met wat potten en pannen in de hoek. Ze had 6 familieleden verloren! Niet te peilen verdriet, mentaal stuk. En zij was niet de enige.

Deze vrouw heeft bij de vloedgolf haar familie verloren en alles wat ze bezat. Ze wordt getroost door de zusters.

Een tijdelijk dorp, met nauwelijks voorzieningen, bewoond door families die wachten op een definitieve huisvesting en op boten en netten om weer te gaan vissen. En ondertussen proberen zij hun persoonlijk verdriet te verwerken.

De priester van de kerk, die erg actief is, vertelde ons dat hij voor de noodhulp in deze fase eigenlijk voldoende geld kreeg. De reden hiervan is dat Nagapattinam in woord en beeld over de hele wereld is gegaan en daardoor nu van alle kanten hulp krijgt aangeboden. Let wel, we spreken hier over noodhulp en nog niet over de wederopbouw, daar "rehabilitation" genoemd.

Velanganni is een pelgrimsoord van de katholieke kerk en is aan zee gelegen. Daar waren op 1° kerstdag 100.000 pelgrims. Een dag erna werden velen "verrast" om 09.00 uur 's ochtends door de Tsunami. Ik sprak daar een man die opgepakt werd door de metershoge golf en 400 m verder terecht kwam. Zo iemand heeft geluk gehad. Was hij tegen een muur aangekomen, dan was hij dood geweest. Met velen is het helaas wel zo gegaan. In dat dorp zijn een aantal appartementengebouwen met kamers die verhuurd worden aan pelgrims op hoogtijdagen. Die kamers zaten nu stampvol met slachtoffers: verslagen mensen die vermisten en/of doden in hun familie betreurden en alle eigendommen kwijt waren. Treuren, op de rand van het bed zitten en maar wachten tot de overheid of een andere instantie een tijdelijke huisvesting zal aanbieden. En hoe dan verder?

Zr. Rexline tijdens het uitdelen van kook- en eetgerei

In Cuddalore en omgeving was de katholieke kerk zeer actief in het bieden van noodhulp. Ik had hier een ontmoeting met een priester, samen met een Amerikaan en een Zwitser, die ook geld te besteden hadden. Ook hier hetzelfde beeld als in Nagapattinam: voor de eerste en tweede fase van de hulpverlening, doden bergen, voedsel verstrekken, tijdelijke huisvesting, boten repareren, netten geven e.d. is veel geld beschikbaar.

Fase drie, de wederopbouw, daar gaat het nu om en duidelijk is dat dit nog veel tijd zal vergen.

In Madras(Chennai) hebben we een ontmoeting gehad met Karunalaya Social Service Society. Directeur daarvan is Paul Sunder Singh. Karunalaya is door hem opgericht in 1995.

Hij is gestart met de opvang van straatkinderen. Na 10 jaar is het project uitgegroeid tot een belangrijk centrum in het noorden van Madras. Naast het kindertehuis houdt de organisatie van Singh zich bezig met de verbetering van de maatschappelijke positie van mensen in sloppenwijken, de rechten van de vrouw en aids-bestrijding. In het werkgebied van Singh zijn een aantal vissersdorpen gelegen, die ernstig getroffen zijn door de Tsunami. Vanaf de eerste dag hebben Singh en zijn organisatie zich voluit ingezet voor de slachtoffers. Omdat hij en zijn staf-medewerkers de dorpen en de families goed kennen kan hij de noodhulp gestructureerd opzetten en voorkomen dat hulp terecht komt bij families die het niet nodig hebben of er geen recht op hebben.

Deze mensen staan op de fundamenteën van wat eens hun huis was.

Nu is hij druk bezig met de structurele hulp, zoals het geven van nieuwe boten c.a. en vooral met de voorbereiding van het realiseren van nieuwe definitieve huisvesting in nieuwe dorpen. Dit laatste is vooral een zaak van de overheid en het lijkt er op dat er voor (hulp-) organisaties weinig of geen mogelijkheden zijn om huisjes te bouwen. De overheid is traag en er zijn problemen met de vissers, die weer terug willen naar de kust en niet ergens een paar kilometer daarvandaan in een nieuw dorp geplaatst willen worden. Kortom: dit kan nog een zaak van lange adem worden, met vervelende gevolgen voor de wachtende slachtoffers.

Conclusie uit het bovenstaande:

“Wie in dit rampgebied haast heeft, kan veel geld verspillen”.

£ 55.000

Ook onze zusters F.S.J., die wij gevraagd hebben ons een voorstel te doen voor de besteding van het geld aan structurele hulp, geven ons dezelfde informatie. De overheid houdt het bouwen van huisjes en nieuwe dorpen aan zich en die is nu aan zet. Hoe lang dat gaat duren is moeilijk in te schatten. Het bouwen van huisjes zullen zij hoogstwaarschijnlijk zelf doen, waarbij geld geen probleem is. Ook allerlei grote hulporganisaties stellen daar geld voor beschikbaar. Maar er is meer te doen in de vernielde gebieden en toekomstige nieuwe dorpen, dan alleen huisjes bouwen. De zusters F.S.J. hebben direct na de ramp 8 zusters ter beschikking gesteld om te praten met de slachtoffers, hen mentaal te helpen etc. Daardoor zijn zij goed op de hoogte van de situatie van slachtoffers en de voortgang van de hulpverlening en hebben zij een beeld gevormd wat hun bijdrage kan zijn in de wederopbouw.

In een brief van 22 april jl. geven zij ons informatie over de situatie en trekken zij daar de volgende conclusies uit:

- "we prefer to participate in the building of supporting common infrastructure"
- "..... if we build supporting infrastructure like school, healthcentre, childcare, we

feel we could be involved in providing continuous service, so that the investment can bear its fruits"

- "..... we need to work towards furthering social and educational needs for a longer period. That is reason we would like to build a school, health centre or childcare centre which ever you want us to do. This way we could show long time commitment to the affected people with continued service"

Wij als Thomasstichting staan geheel achter deze benadering en hebben verzocht een concreet voorstel aan ons te doen. We hebben medegedeeld dat we beschikken over ongeveer € 45.000,00. Een bedrag dat misschien verhoogd of zelfs verdubbeld kan worden door Nederlandse hulporganisaties, terwijl de Thomas Stichting voor Jongeren een bedrag ingezameld heeft dat zij willen besteden aan Tsunami hulp in de exploitatie-sfeer. Met elkaar een mooi bedrag voor een bijdrage aan de wederopbouw.

Joop Verweij

Reisverslag van projectleider Joop Verweij

Vandavasi

Naast de school van 1-12 standard met een 1000 leerlingen van 6 – 17 jaar, waarvan 400 kinderen intern zijn (kindertehuis), hebben de zusters F.S.J. ook een computeropleiding (een jaar, 20 studenten), een naaiopleiding (drie jaar, 60 studenten), en sinds kort een onderwijzer(es)opleiding

(twee jaar, 50 studenten als 1° jaars). Voor de studenten (17 jaar en ouder) die te ver weg wonen en dus intern moeten, is nu het hostel aanwezig.

In het hostel zijn twintig kamers beschikbaar, waar telkens zes studenten kunnen verblijven. Er zijn nu vijf kamers met meubilair ingericht.

Via de door de Scholengemeenschap Augustinianum te Eindhoven gevoerde Kerstactie 2004, die maar liefst € 7.000,00 opbracht, wordt het mogelijk om weer een aantal kamers van meubilair te voorzien (bedden, kasten, tafels en stoelen), alsmede meubilair te kopen voor de eet- en recreatiezaal.

Volop activiteit op de nieuwe wasplaats in Vandavasi. Op de achtergrond het nieuwe toiletgebouw.

Biridur

Dit project betreft de inrichting van een plantage bij een klein bejaardentehuis. Het was voor de sponsor een 5-jaren project en dit jaar is het laatste jaar. Teakbomen zijn geplant en een omheining, om ongewenste bezoekers (dieren en mensen) tegen te houden is aangebracht. Het is nu aan de zusters het land te exploiteren en te gelde te maken.

Het project Maiyanur is in aanbouw en vordert goed

Pathiavaram

Een klein, landelijk dorpje, waar de zusters een klein kindertehuis hebben voor ± 35 kinderen die op de school van de pastoor zitten. In dit kindertehuis zijn in het geheel geen toiletten en is slechts een zeer gebrekkige, onoverdekte wasplaats. De kinderen doen hun plasje en poepje buiten in het veld, overdag en 's nachts. Gelukkig is er een sponsor die zich inzet om hier een sanitairgebouwtje te realiseren. We hopen het in 2006 uit te kunnen voeren.

Father Albert tussen uitgelaten schoolkinderen in Maiyanur

Maiyanur

Maiyanur is een zeer landelijk, agrarisch dorp. Door de overvloedige regenval in november 2004 was het land groen en waren de oogst en de vooruitzichten goed.

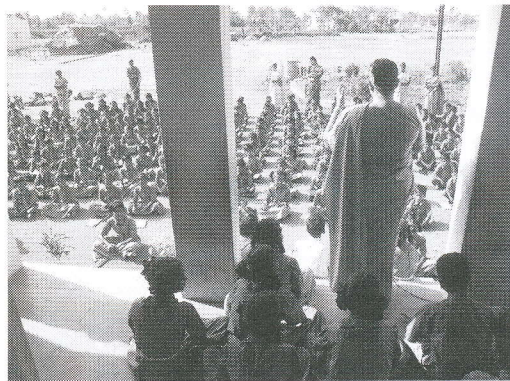
De hier aanwezige priester, Father Albert, is een zeer ondernemend man en zet zich voluit

in voor de ontwikkeling van Maiyanur en de daaromheen gelegen dorpen. In Maiyanur heeft hij een school van 800 kinderen, 1-10 Standard. In zijn eigen parochiehuis verblijven ± 45 jongens die intern zijn.

Het dorp is nog zo traditioneel dat jongen en meisjes niet op een zelfde plek mogen verblijven. De zusters F.S.J. geven daarom aan ± 40 meisjes onderdak in hun convent. Voor deze meisjes zijn we nu een kindertehuis aan het bouwen. Het werk gaat, na aanvangstoonnissen, vlot en het gebouw zal in juni gereed zijn. Met het nieuwe schooljaar kan het in gebruik genomen worden. Voor de meisjes betekent dit, dat zij niet meer op de vloer van de hal van het convent hoeven te slapen! Een geweldige verbetering.

Budalur

De zusters F.S.J. hebben hier een acht-klassige school met ± 300 kinderen. De school moet uitgroeien tot een 10-Standard school, zodat de zusters het officiële, in het hele land, geldige diploma kunnen uitreiken. Sommige klaslokalen zijn niet meer dan hokken. Er is een nieuwer gebouw waarin les wordt gegeven, maar dat is nog niet afgebouwd wegens geldgebrek: geen deuren, geen licht, geen scheidingswanden.

Ochtendappel in Budalur. Op de achtergrond "onze" bouwput

Een jaar geleden zijn 3 klaslokalen onder een palmladeren dak door de overheid onbruikbaar verklaard na de rampzalige brand in Kumbakonam waarvan 90 schoolkinderen het slachtoffer werden. Het is dan ook prachtig dat we dit jaar met de bouw van een acht-klassige school kunnen beginnen. Totale kosten € 42.000,00. De school zal in juni gereed zijn.

Met een reeds eerder door ons gerealiseerd toiletgebouw, zal er nu een mooie schoollocatie ontstaan, zij het dat we nog € 4.000,00 zoeken om het hierboven genoemde onafge bouwd gebouw af te bouwen. Ook dat zal wel voor elkaar komen.

Srivaikundam

Dit dorp ligt helemaal in de zuidpunt van India. Hier hebben we een jaar geleden een nieuwe school opgeleverd. Daarnaast hebben de zusters nog een oud schoolgebouw van de kerk in gebruik, dat de pastoor terug wilt hebben. Dus vragen de zusters alweer een uitbreiding. In uitvoering zijn nog de terreinwerkzaamheden zoals ophoging, toegangsweg, omheining etc. Dit zal deze zomer klaar zijn, waarmee dit project dan geheel is afgerond.

Vanampatty

Dit dorp ligt 10 km westelijk van Dindigul boven de miljoenenstad Madurai in een zeer landelijk en agrarisch gebied. Het is er arm en traditioneel: 3 zusters zitten hier in een oude vervallen boerderij. Ze hebben 2 kleuterklasjes met in totaal 30 kinderen en een soort apotheekje, waar vooral vrouwen komen met eenvoudige gezondheidsklachten, tegen betaling van enkele roepees.

De schooluitbreiding in Pullicat is in volle gang.

De kerk heeft een school 1-8- Standard, met 500 kinderen. De zusters doen vooral sociaal werk, maar wat een stil en simpel leven. Wat een taakopvatting om zo hun missie te vervullen.

Thiruvalanthurai

Dit is een vijfjaren project, waarvan dit jaar het laatste jaar is. Het betreft een tehuis voor 120 kinderen. Veel verbeteringswerkzaamheden zijn uitgevoerd. Thans zijn we bezig met de laatste werken zoals de aanleg van een drinkwatertank, een muur als erfafscheiding met de bureu, een voorziening om rijst te koken. Na vijf jaren van telkens kleinere werkzaamheden, kunnen we nu spreken van een goed kindertehuis. De zusters zijn er erg blij mee en de kinderen verwelkomen ons ieder jaar weer met het lied Vader Jacob, dat ik hen op vorige reizen zelf geleerd heb!

De school in Okkur

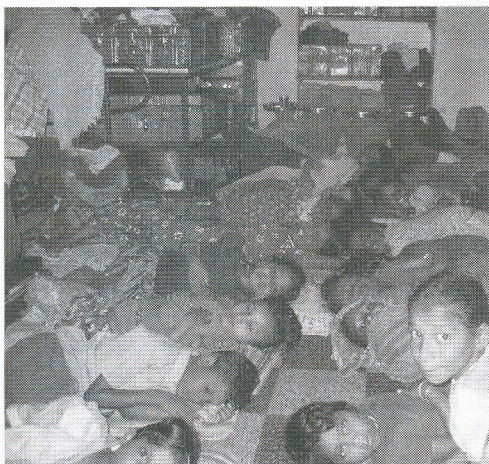
Manampathy

Dit is het geboortedorp van zuster Rexline van het Hospital in Chennai en is niet ver gelegen van Vandavasi (1 ½ uur rijden van Madras). De zusters willen hier graag een nieuw kindertehuis voor 100 – 150 kinderen. Daar is vraag naar en het kindertehuis in Vandavasi (400 kinderen) is vol. Het is een prachtige plek voor een internaat, waar de kinderen, in het bijzonder arme kinderen en (half-) wezen uit de grote stad Madras, kunnen opgroeien in een rustige omgeving. Dit project staat ook hoog op de prioriteitenlijst van de zusters Franciscanessen.

Reisverslag van projectleider Anne Reijenga

Egmore

Al enkele jaren worden wij geconfronteerd met de problematiek met betrekking tot de opvang van kinderen in de armenwijk Egmore in de stad Chennai. Evenals de zusters zijn wij er ook nog niet uit hoe de problemen in Egmore moeten worden aangepakt. Kinderen worden opgevangen in een bijgebouwtje van de zusters en hebben nauwelijks ruimte om te slapen, eten, recreëren en hun persoonlijke spulletjes. Maar ja, de school, geleid door de zusters, is nu eenmaal in de buurt zodat vervoer geen probleem is.

Weeskinderen slapen hutje mutje in hun tehuis in Egmore. We denken nu aan een ruimere plek voor ze buiten Madras.

Daar vlakbij hebben de zusters een huis gekocht dat ze als boarding willen inrichten, maar ook daar kunnen slechts een beperkt aantal kinderen in. Reden voor ons om te zeggen dat het misschien beter is een boarding buiten de stad te zoeken.

Zuster Rose, een onderwijzeres die zich al jaren inzet voor de wijk en ook de mensen in de wijk bezoekt en waar ze kan ook helpt, vindt juist het huis midden in de wijk belangrijk voor de sociale contacten. Ook de Generelate kan nog geen keuze maken, reden waarom het door ons gemaakte plan voorlopig in de ijskast wordt gelegd. Vooral ook omdat zr. Rose in mei met pensioen gaat en het goed is af te wachten hoe haar vervangster de zaken aanpakt. Het volgend jaar zullen we Egmore opnieuw op de agenda zetten. Voorlopig wordt met minimale inspanning (geld) het gekochte huis geschikt gemaakt om daar een aantal kinderen in op te vangen.

Vepery

Eveneens in Chennai en oorspronkelijk de eerste vestiging van de zusters, ingezegend door de Nederlandse bisschop Aelen, de oprichter van de Congregatie.

Vepery is een plaats waar we altijd hartelijk door zusters en kinderen worden ontvangen en we genieten van een prachtig dansprogramma. Maar ja, wat wil je ook anders als er een lief oud zustersje Isabella is, die als een moeder voor haar kinderen zorgt en door hen op handen wordt gedragen.

De boarding moet hier nodig een schilderbeurt hebben waarmee voor ons bezoek begonnen was. Er zijn echter ook wat reparatiewerken nodig en er moeten tegels tegen een muur die nu doorweekt is omdat er een wasplaats is. We betalen dit met wat geld uit de onderhoudspot.

Walajabad

De schoolgebouwtjes puilen uit. Zo erg zelfs dat er enkele klassen buiten les moeten krijgen.

We controleren of op een gebouwtje een verdieping kan worden gebouwd met drie klaslokalen. Dat blijkt te kunnen, zodat de tekening kan worden vervolmaakt.

Walagabad is opgenomen in de lijst met kleine projecten zodat het over niet al te lange tijd tot uitvoering kan komen, uiteraard als er geld beschikbaar is. De ruimte binnen de ommuring is bovendien opgemeten om een voor schooldoeleinden ongeschikt gebouwtje af te breken om eventueel in de toekomst daar de school eveneens uit te kunnen breiden.

Een welkomstdans voor ons in Walajabad. Op de achtergrond het gebouw waarop we een verdieping willen plaatsen.

Mondasoro

Vanuit Maiyanur vijf uur met de auto naar Chennai, even naar de kamer om wat op te frissen en de nodige zaken mee te nemen en naar het station voor de treinreis naar Orissa. Onderweg naar het station nog bijgepraat door Sandra Tulen, de voorzitter van de Jongeren Stichting, om wederzijdse ervaringen uit te wisselen. Heel positief om ter plaatse de gezamenlijke problematiek te leren kennen en elkaar daarin te ondersteunen.

De eerset ceremoniële schep grond in Mondasoro.

Ook naar de zusters toe werkt dit erg efficiënt, ten slotte gaat het ons toch allemaal om het welzijn van de kinderen.

Het is mijn langste reis, 18 uur in de trein, voornamelijk 's nachts en vervolgens nog 5 uur met de auto de bergen in. In de trein zijn voor iedereen slaapplekken. Slapen.....nou ja, je rust in ieder geval.

In Orissa wacht ons de moeilijke taak om een aannemer te kiezen waarin we vertrouwen hebben en waar we mee kunnen onderhandelen om tot een opdracht te komen. De eerste twee aannemers die om een aanbidding werden gevraagd lagen met elkaar overhoop. Bovendien bleek bij de inspectie van een gebouw van een van die aannemers dat er nogal wat aan mankeerde. Daarom was al voor onze komst een derde aannemer gevraagd een aanbidding te doen.

Uiteindelijk besloot ik na bezichtiging van de gebouwen met de derde aannemer te onderhandelen. In alle opzichten bleek de derde aannemer in techniek, prijs en vertrouwen ons wel te bevallen.

Een hele geruststelling, nog wat kleine dingen regelen en de opdracht kon gegeven worden. Ter plaatse werden alvast afspraken gemaakt over de uitvoering in locatie en tijd. Leuk was het bovendien kennis te maken met de vicaris Alphons van het bisdom, een gezellige man die was gekomen om de grond in te zegenen. Hij ging kwistig met de wijwaterkwast rond en verrichtte met een pikhouweel de eerste handeling. Bovendien had hij Ajit Topo meegebracht, een priester die het wichelroedelozen beheerste. Met een ketting bepaalde hij de plaats waar de waterput moest komen, zodanig dat er geen rotsgrond aanwezig is. Als de ketting heen en weer gaat betekent dat rots in de ondergrond, wat het graven bemoeilijkt. Maakt de ketting een cirkel, dan is er water aanwezig waarvan ook de diepte kon worden bepaald. In dit geval betekende dat een put van ongeveer 50 ft (ongeveer) 15 meter diep. Die moet dan in de droge tijd worden gegraven, begin april, om zo weinig mogelijk last van water te hebben tijdens het graven.

De zusters leven daar in goede harmonie met de pastoor, waarbij de zusters zorgen voor de meisjes en het bisdom voor de jongens, gescheiden van elkaar door een muur. De boarding van de jongens is slecht: het dak lekt en bij regen liggen de jongens, die op matjes op de grond slapen, in het nat. Hoewel de pastoor voor de jongens zorgt, is de superior, sr. Angel, verantwoordelijk voor de wezen onder de jongens. Vandaar dat zowel de zuster als de pastoor vroegen of er bij ons mogelijkheden waren voor de reparatie van het dak. Gezien de situatie hebben wij toegezegd een goed woordje te zullen doen.

Vegiwada

Een gezellig dorp waar de zusters nu nog midden in het dorp wonen in een gehuurd huis. Dat zal spoedig afgelopen zijn want de bouw van de school, waar voorlopig ook ruimte voor de zusters is, vordert goed. Bij ons bezoek was de aannemer bezig met de bekisting van de dakvloer die inmiddels is gestort. De afwerking verkeert in een eindstadium.

De bouw loopt mede zo voorspoedig omdat de aannemer zelf dagelijks aanwezig is, hij heeft voor de nodige tijd een huisje kunnen huren direct naast de bouw. Het is voor het eerst dat we met deze aannemer werken en hij maakt op ons een goede en betrouwbare indruk. Belangrijk, want dan kunnen we hem in de toekomst nog eens vragen. Ook in de onderhandelingen was hij heel reëel.

In aanwezigheid van onze nieuwe opzichter bespreken we de bouw en de bijkomende zaken.

Er moet bijvoorbeeld nog een entree komen van de weg naar het terrein, waarvoor een duiker nodig is, die langs de weg loopt. Bovendien blijkt aan een zijde, waar een muur op de scheiding van het terrein is gemaakt, bij regen wateroverlast te zijn bij de mensen, die langs de muur wonen. De aannemer zal de muur extra beschermen en openingen in de muur maken, waardoor het water zijn weg kan vinden.

Met grote precisie doen vakmensen het graafwerk voor de fundering in Vegiwada.

Chebrolu

Door de zusters op de eerste plaats van de prioriteitenlijst gezet. Ook hier wonen de zusters in een gehuurd huis, wat veel geld kost, maar bovendien al jaren veel te klein is. Drie klassen binnen, de rest krijgt buiten les. Een klas aan de voorzijde, een aan de achterzijde en twee op het dak onder een afdak van stro. Uitbreiden kan daar al helemaal niet en dus moet er een nieuwe school komen waarvoor al een jaar of vijf geleden door de zusters grond is gekocht.

We willen eerst in een bouwlaag zoveel bouwen dat alle klassen kunnen worden ondergebracht en ook de zusters er kunnen wonen. Daarmee is voor het gebouw ongeveer € 45.000,00 mee gemoeid en € 20.000,00 voor het terrein, een waterpomp en toiletten. Later kan dan op een deel een verdieping worden gebouwd en een apart gebouw voor de zusters.

P.T. Parru

Hier zijn we om enkele onderhoudswerken te inspecteren en wat herstelwerkzaamheden te bespreken.

Het dak is van een nieuwe waterdichte laag voorzien, maar vertoont op een plaats een scheur, die de aannemer belooft te repareren. Al jaren zijn er vijf klassen ondergebracht onder een overkapping met een golfplaten dak. Daar zouden de zusters graag een betondak op hebben en een veranda ervoor. Voorlopig zijn er urgentere zaken zodat dit nog wel even op zich zal laten wachten.

Damaracherala

Een vestiging in een kaal gebied met in de wijde omgeving wel vijf zichtbare cementfabrieken, enorme bouwwerken die je op kilometers afstand ziet. Milieueisen kennen ze daar nog niet dus alles in de omgeving van zo'n fabriek ziet grijs.

In zo'n landschap, ver van de bewoonde wereld, ligt Damaracherla, ontstaan op de kruising van twee doorgaande wegen. Toch is de superior sr. Lucy erin geslaagd er een vriendelijke vestiging van te maken. Natuurlijk, de gebouwen kosten geld, maar zij heeft door de aanplant van bomen, bloemperken en een rijstveld een stukje gezelligheid geschapen. Een lieve vrouw, die alles overheeft voor haar kinderen, maar niet alleen dat. Zij heeft ook bewerkstelligd dat de gespannen toestand met de mensen in het dorp is omgevormd tot respect voor elkaar waardoor nu veel mensen haar in vertrouwen nemen.

De dag dat wij er waren kwam er een klein vrouwtje bij haar die vertelde dat haar man haar had verlaten. Daar zat ze dan met drie kinderen en geen inkomen. Lucy nam haar spontaan op met het kleinste kind zodat ze huishoudelijk werk kan doen. De twee oudere kinderen zijn naar de boarding in P.T. Parru gestuurd. Over geld wordt niet gepraat, dat vrouwtje moet geholpen worden.

De meeste projecten zijn daar gerealiseerd: een nieuwe waterpomp, een verdieping op de school, een toiletgebouwtje, een muur om het terrein en een golfplaten afdak vervangen door beton, met een veranda ervoor en kozijnen erin. Het afdak ziet er nu uit als een klein schooltje, schitterend zoals het is gemaakt.

Wij hadden de eer het te mogen inwiden, sr. Prudentia, de assistente van moeder overste en onze directe contactpersoon, ging met de wijwaterkwast rond en ik mocht het lint doorknippen.

Nu moet er nog een dak gerepareerd worden van de medische hulppost, die als onderkomen van de onderwijzeressen wordt gebruikt. De zusters vragen of er een verdieping opgezet kan worden, gezien de groeiende behoefte aan ruimte om kinderen onder te brengen. Dan hoeft uiteraard het dak niet te worden gerepareerd. Het beschikbare geld is dan niet helemaal toereikend, maar met een beperkte aanvulling zouden zij geholpen zijn. Een verzoek, dat we bij ons bestuur zullen neerleggen.

Kamalapuram

Hier zwaait sr. Nurmala de scepter. Zij is als verpleegster verantwoordelijk voor het hospitaaltje en sinds enige tijd ook superior. Zij vertrouwt ons toe dat die twee taken haar te zwaar worden. We maken mee dat ze net die nacht een bevalling heeft en toch moet ze de volgende ochtend weer haar leidende taak vervullen. Een energieke vrouw die er vermoeid uitziet, maar ja wat wil je. We vinden het nodig dit in ieder geval te melden bij de congregatie, wat we ook gedaan hebben en waarvoor begrip werd getoond met de belofte voor versterking te zorgen.

Het dak van het hospitaal moet worden gerepareerd en er moet een keukentje bij komen. Wij begeleiden dat maar de kosten worden betaald door de Stichting Amaidi die ook jaarlijks zorgt voor de nodige ingrediënten. De Thomas Bouw Stichting betaalt en begeleidt wel de reparatie van het dak van het klooster en de reparatie en uitbreiding van de toiletten en wasgelegenheid.

Als we daar zijn, is de aannemer begonnen met de daken en de keuken. De manier waarop hij dat doet boezemt vertrouwen in. Uit het overleg blijkt tevens dat hij aan een half woord genoeg heeft.

De 130 meisjes in de boarding zijn in een opgewonden stemming. We hebben aangekondigd dit jaar met hen een dagtrip te gaan maken. Ieder jaar proberen we dat met

een andere vestiging te doen met geld, dat we van familie en vrienden meekrijgen om de kinderen iets extra's te geven.

Er gaan heel veel makke schapen op een vrachtwagen tijdens het schoolreisje in Kamalapuram.

Er blijken geen bussen te zijn vanwege veel bruiloften op die dag en daarom hebben de zusters twee vrachtwagens besteld. We kijken bedenkelijk maar als we de volgende dag zien hoeveel makke schapen er in een hok gaan, zijn we gerustgesteld. Niet alleen dat, maar als je ziet hoe gemakkelijk de kinderen zich schikken in de situatie en hoe blij en opgewonden ze zijn..... heerlijk om dat te kunnen doen.

De zusters hebben voor alles gezorgd: eten en drinken voor onderweg en fruit, dat ze normaal zelden krijgen. Dat gaat allemaal in de jeep, die ook meerijdt.

We gaan naar grotten, ongeveer 80 km daar vandaan. Geen van de kinderen was er ooit geweest, ook de zusters niet. Vergelijkbaar met Valkenburg, maar voor de meisjes onvergetelijk. Op de terugweg gingen we via een omweg langs een stuwdam die we helemaal heen en terug afgelopen zijn. Ook dat was voor iedereen de eerste keer, wat aan de uitbundigheid van de kinderen goed te merken was.

Een onvergetelijke dag voor iedereen, ook voor ons en denk erom als we er volgend jaar komen, dat ze ons niet vergeten zijn.

Dan worden we met gejuich ontvangen en wij hopen dan dat alles zodanig is gemaakt, dat de kinderen er optimaal gebruik van kunnen maken.

Sr. Prudentia verantwoordelijke bouwzaken

De heer Vellinathan, onze nieuwe opzichter in India.

Bij de nieuwe bestuursverkiezing (voorjaar 2004) van F.S.J. is bepaald dat zuster Prudentia zich bezig zal houden met alle bouwzaken. Daar zijn we erg blij mee, omdat zuster Prudentia een zakelijk type is, waar je goed afspraken mee kunt maken. Dat heeft ze in het verleden al een aantal keren bewezen.

In India is ook een nieuwe opzichter aangetreden. Het is de heer Vellinathan, een ervaren ingenieur, die bij bouwwerken in het Indiase leger betrokken is geweest. Hij volgt Jerry op die besloten heeft in het huwelijk te treden en te stoppen met haar werk.

Tsunami, indruk van onnoemelijk leed

Na een dag voorspoedig reizen, komen Anne Reijenga en ik om 01.00 uur 's nachts aan in het klooster bij het hospitaal in Madras, waar we de eerste dagen zullen verblijven. Al direct wordt ons programma aangepast voor deze eerste dag. 's Ochtends eerst overleg met het "General Team van F.S.J." d.w.z. de Superior General zuster Rita en de zusters Prudentia, Bellarmine en Agnes.

Zusters verlenen hulp in de nooddorpen bij Nagapattinam, waar de behuizing van asbestplaten is gemaakt.

Omdat ook Sandra Tulen, voorzitter van de Thomasstichting voor Jongeren, op dat moment aanwezig was, was zij bij het overleg. Dat was een goede zaak. Immers, gezamenlijk proberen wij de zusters FSJ te helpen.

In de bespreking delen wij zuster Rita mee dat we in een korte tijd € 40.000 (inmiddels opgelopen tot ± € 45.000) voor Tsunami-hulp hebben vergaard en dat het vinden van een goed project een belangrijk onderwerp is gedurende deze reis. Wij wijzen de zusters er op dat in de bespreking over 3 weken de voornaamste onderwerpen zijn: het actualiseren van de prioriteitenlijst van nieuwe projecten, de basis voor ons beleid en het werven van gelden en natuurlijk concrete afspraken over het Tsunami-project.

Direct na de bespreking stappen we in de jeep om een indruk te krijgen wat de Tsunami heeft aangericht. We zijn nu, 26 januari, precies 1 maand na de rampzalige ochtend van 26 december.

We rijden van Madras langs de kust naar het zuiden, naar Mahabalipuram en naar nog wat verderop Sadras. Dit was voorheen een oude VOC-vestiging met een fort en een nu nog aanwezige gawe begraafplaats van onze Nederlandse voorouders.

Het moet op het strand van Madras, Marina Beach, een ca. 2 km lang en breed strand, verschrikkelijk geweest zijn. Veel recreanten, stalletjes, motoren, auto's etc. zijn opgepakt door de golf en een eind verder "geland". Gelukkig weinig slachtoffers, maar veel schade. De sloppenwijk bij de Thomaskerk (er zijn in de wereld 2 kerken waar een apostel ligt begraven, t.w. Petrus in de St. Pieter te Rome en Thomas, hier in Madras) is gespaard gebleven, maar alle huisraad is verloren gegaan, waaronder ook schoolboeken. Voor de mensen een ramp. De overheid geeft ter dekking van de eerste behoefte 4.000 ropees (± € 75) per familie en voor een dodelijk slachtoffer in een familie 100.000 ropees (± € 1800).

Visserdorpjes liggen vaak op de kustlijn: hutten met palmladeren daken, huisjes, boten, netten etc. Veel van die dorpen hebben schade opgelopen door de Tsunami. Dat kan weinig zijn, bijvoorbeeld netten die verloren zijn gegaan of boten beschadigd of motoren onbruikbaar, maar ook heel ernstig zoals hutten en huisjes weggevaagd, boten onherstelbaar vernield en doden en vermisten binnen de familie.

Deze boot is honderden meters landinwaarts meegenomen door de vloedgolf.

Daar waar het vissersdorp feitelijk niet meer bestaat, bijvoorbeeld Pudunemellikupam, is een paar honderd meter landinwaarts, tegen de weg aan, een tentenkamp gemaakt voor de vissersfamilies, zonder voorzieningen als sanitair en elektriciteit. Alleen een paar tanks

met water. Het wachten is nu op een betere tijdelijke huisvesting, vooruitlopend op een nieuw dorp, boten, netten en al die andere dingen die een "normaal" bestaan weer mogelijk moeten maken.

Een tentdoek hangt over een paar staken: noodbehuizing bij Madras.

Die middag zien we meer van die tentenkampen en worden we al veel wijzer. Na de 1^e fase van hulp: doden bergen, mensen opvangen en voeden is de tweede fase al bijna achter de rug. Die bestond uit mensen tijdelijk onderdak geven, potten en pannen en dergelijke voor eigen levensonderhoud, het zoveel mogelijk opruimen van alle vernielingen en het terugbrengen van boten in het water. Men is nu toe aan de derde fase van hulp. Deze fase is "rehabilitatie" genoemd: structurele hulp om alle slachtoffers weer kansen te geven om door te leven. Vooral voor families, die naast het verloren gaan van hun huisje, boot etc. één en soms meerdere doden hebben in hun familie is dat een loodzware opgave. Daar heb ik een aantal schrijnende gevallen van gezien, waarover meer in het artikel over het Tsunami-project.

Joop Verweij

Prioriteitenlijst is een prima instrument voor wervingsbeleid

Op de laatste dag van onze reis hebben Anne Reijenga en ik de eindbespreking met het "General Team" van de zusters FSJ gehad. Hoofdonderwerp is het actualiseren van de prioriteitenlijst van nieuwe projecten en natuurlijk de keuze van het Tsunami project. Daarover meer in mijn artikelen over de Tsunami en de hulpverlening daarvoor. Op de oude prioriteitenlijst stond een internaat in Egmore, een oude stadswijk in Madras, hoog op de lijst. Er ontstond een discussie

over de noodzaak van dit internaat en het toekomstbeleid van de 8-klassige school van de zusters in die wijk.

Is zo'n overvolle stadswijk wel een goede plek om kinderen op te laten groeien in een internaat? In mei komt er een nieuw schoolhoofd, wat wordt dan het schoolbeleid? Kortom, de zusters delen ons mee dat ze Egmore onderaan de lijst willen zetten, zodat ze de tijd krijgen om toekomstbeleid voor die schoollocatie te ontwikkelen. Deze discussie geeft ons een goed gevoel dat we, op deze open wijze, over nut en noodzaak van nieuwe projecten kunnen praten.

Onderstaand volgt de nieuwe prioriteitenlijst van februari 2005. Het is voor de Thomas Stichting een belangrijk document voor beleid en als basis voor sponsorwerving. Met een goed gevoel vangen we de reis naar Nederland weer aan. Gemotiveerd om weer een jaar aan de slag te gaan.

Joop Verweij

**FRANCISCAN SISTERS OF ST. JOSEPH
CHENNAI-16
PRIORITY LIST 2005**

MAJOR PROJECTS

1	Chebrolu	-	School
2	Manampathy	-	Boarding
3	Vegiwada	-	Boarding
4	Srivaikundam	-	School
5	Pulicat	-	Convent
6	Walajabad	-	New School- building
7	Pannaikadu	-	School
8	P.T. Parru	-	Roof-Replaced instead of shed
9	Elambalur	-	Primary School
10	Egmore	-	Boarding

MINOR PROJECTS

1	Virachilai	-	Toilet building
2	Srikalakasthi	-	Shed & Repair work
3	Mondosoro	-	Boys boarding – Repair- Roof
4	Marianathapuram	-	Toilet building
5	Pathiavaram	-	Toilet building
6	Pulicat	-	Toilet building
7	Budalur	-	To finish existing school building
8	Perumalpalayam	-	Fencing

Sr. Rita Michael

Sr. Rita Michael

Sr. Prudentia

Sr. Prudentia

Sr. Bellarmine

Sr. Bellarmine

Sr. Agnes Fernando

Sr. Agnes Fernando

Sr. Jacintha

Sr. Jacintha

Tsunami

**Wat moet je doen
als tranen zijn gedroogd,
een starende blik niet ziet,
alleen maar zijn zonder toekomstvisioen.**

**Wil je nog zijn
als alles is verdwenen,
niets meer is wat was
voor of achter de waterlijn.**

**Stil is de zee,
maar onpeilbaar diep,
dieper dan al het leed.**

**Vol is de zee,
vol van leven,
hemelsbreed.**

Joop Verweij

